

QUÁ TRÌNH HÌNH THÀNH VÀ PHÁT TRIỂN CỦA CỘNG ĐỒNG KINH TẾ TÂY PHI (ECOWAS)

Kiều Thanh Nga*

Cộng đồng Kinh tế Tây Phi (ECOWAS) là một trong 5 tổ chức khu vực quan trọng của châu Phi, đại diện cho nền kinh tế Tây Phi, bao gồm 15 quốc gia, trong đó có một số quốc gia là thành viên của Cộng đồng Pháp ngữ (CFA) và của Liên minh Kinh tế và Tiền tệ Tây Phi (UEMOA). Với mục tiêu hội nhập kinh tế và chia sẻ kinh nghiệm phát triển giữa các quốc gia để tạo được một khu vực kinh tế thống nhất ở Tây Phi, ECOWAS đã được thành lập. Trong những năm gần đây, ECOWAS đã đạt được những thành tựu nổi bật và đạt được vị thế quan trọng trong vấn đề hội nhập khu vực ở châu Phi. Để tìm hiểu về tổ chức này, bài viết xin giới thiệu về quá trình hình thành và phát triển của ECOWAS.

1. Lịch sử hình thành

Là một trong 5 khu vực lớn của lục địa Đen (Đông Phi, Tây Phi, Trung Phi, Nam Phi, Bắc Phi), Tây Phi vẫn là nơi chưa thoát khỏi những căn bệnh trầm kha của châu Phi là nghèo đói và dịch bệnh. Trong thập niên 1970, châu Phi vẫn là khu vực

biệt lập với thế giới, điều kiện phát triển rất hạn chế, đặc biệt là mối liên kết giữa các khu vực trong lục địa còn rất lỏng lẻo. ý thức được điều này bản thân châu Phi cũng đã có những nỗ lực nhằm rút đi khoảng cách ấy. Khu vực Tây Phi đã bắt tay vào thực hiện mục tiêu liên kết khu vực với việc hình thành một tổ chức kinh tế riêng mang tên Cộng đồng Kinh tế các nước Tây Phi (gọi tắt là ECOWAS). Ngày 28 tháng 5 năm 1975, 15 nước thành viên Tây Phi đã cùng ký vào bản Hiệp ước Lagos để thành lập ra ECOWAS. Năm 1976 Cap Ve gia nhập ECOWAS và trở thành thành viên thứ 16 của tổ chức này, nhưng đến năm 2002 Môrixơ rút khỏi ECOWAS, và hiện nay ECOWAS vẫn có 15 thành viên.

Các cơ quan của ECOWAS bao gồm:

1. Ủy ban
2. Nghị viện
3. Tòa án
4. Quỹ ECOWAS

Tuy nhiên, trong gần 2 thập kỷ đầu ECOWAS phát triển rất chậm và thực tế hoạt động chưa có hiệu quả. Để làm sống lại Hiệp ước Lagos năm 1975, ngày 24

* Viện Nghiên cứu Châu Phi và Trung Đông

tháng 7 năm 1993, Hiệp ước Cotonou đã ra đời đánh dấu sự trưởng thành của ECOWAS và cho đến năm 2001, quỹ ECOWAS đổi thành Ngân hàng Đầu tư và Phát triển ECOWAS (EBID). Năm 2000, nhân kỷ niệm 25 năm ngày thành lập ECOWAS, một lần nữa các mục tiêu, phương hướng hoạt động, cơ cấu tổ chức đã được sửa đổi bổ sung nhằm phù hợp với điều kiện, hoàn cảnh trong tiến trình liên kết khu vực.

Ủy ban ECOWAS và Ngân hàng EBID là hai cơ quan chính được chỉ định để thực hiện các chính sách, các chương trình, các dự án phát triển ở các nước thành viên. Các dự án này bao gồm: nông nghiệp, năng lượng, phát triển nguồn nước và xây dựng các hệ thống giao thông, viễn thông nối liền giữa các quốc gia.

ECOWAS có dân số khoảng 253,8 triệu người (chiếm 28,6% dân số toàn châu Phi), bao gồm 15 nước chia thành 2 nhóm riêng biệt: nhóm các nước khu vực CFA (Cộng đồng Pháp ngữ) gồm 8 nước, đó là: Bênanh, Buôckina Phaxô, Côt Đivoa, Ghinê Bitxao, Mali, Nigiê, Xênegan và Tôgô. Các nước không thuộc khu vực CFA bao gồm: Cap ve, Ghana, Ghinê, Gambia, Nigiêria, Libêria và Xêria Lêon. Dẫn đầu khu vực là Nigiêria, GDP của nước này chiếm khoảng 48,7% GDP toàn khu vực(2). Nigiêria cũng là nước dẫn đầu xuất khẩu của Tây Phi, trong đó sản phẩm chủ yếu là dầu mỏ và gas. Trong toàn khu vực chỉ có Nigiêria và Côt Đivoa là xuất khẩu dầu, tất cả các nước còn lại phải nhập khẩu dầu.

Hiện nay ECOWAS vẫn đang nỗ lực thực hiện các mục tiêu cho chiến lược liên kết khu vực và hội nhập với các khu vực trong lục địa cũng như với các khu vực

khác trên thế giới, nhằm đưa khu vực thoát khỏi bóng mây đen của sự tụt hậu.

2. Mục tiêu hoạt động

Các mục tiêu mà ECOWAS muốn thực hiện được gói trong 5 chữ: “*tập hợp sự độc lập*” đối với các nước thành viên, cụ thể được xác định trong Hiệp ước Lagos như sau:

a. Xóa thuế hải quan và các chi phí khác trong xuất khẩu và nhập khẩu giữa các nước thành viên.

b. Xóa bỏ những hạn chế về mặt hành chính trong giao dịch thương mại giữa các nước thành viên.

c. Thiết lập một cơ cấu thuế quan chung và chính sách thương mại đối với các nước ngoài khối.

d. Xóa bỏ những trở ngại cản trở quyền tự do di lại, sử dụng dịch vụ và vốn giữa các nước thành viên.

e. Làm cân đối các chính sách nông nghiệp và thúc đẩy các dự án chung trong các nước thành viên, nhất là trong các lĩnh vực marketing, nghiên cứu và các doanh nghiệp công nông.

f. Tạo ra một chính sách chung trong việc phát triển các lĩnh vực giao thông, thông tin liên lạc, năng lượng và cơ sở hạ tầng.

g. Làm cân đối các chính sách kinh tế, tiền tệ, công nghiệp giữa các nước thành viên cũng như xóa bỏ sự phát triển chênh lệch giữa các nước thành viên.

h. Thiết lập một quỹ cho bồi thường, hợp tác và phát triển.

Nói cách khác, mục tiêu ban đầu của ECOWAS là nhằm đạt được sự liên kết và cùng chia sẻ giữa các nước thành viên để

tháng 7 năm 1993, Hiệp ước Cotonou đã ra đời đánh dấu sự trưởng thành của ECOWAS và cho đến năm 2001, quỹ ECOWAS đổi thành Ngân hàng Đầu tư và Phát triển ECOWAS (EBID). Năm 2000, nhân kỷ niệm 25 năm ngày thành lập ECOWAS, một lần nữa các mục tiêu, phương hướng hoạt động, cơ cấu tổ chức đã được sửa đổi bổ sung nhằm phù hợp với điều kiện, hoàn cảnh trong tiến trình liên kết khu vực.

Ủy ban ECOWAS và Ngân hàng EBID là hai cơ quan chính được chỉ định để thực hiện các chính sách, các chương trình, các dự án phát triển ở các nước thành viên. Các dự án này bao gồm: nông nghiệp, năng lượng, phát triển nguồn nước và xây dựng các hệ thống giao thông, viễn thông nối liền giữa các quốc gia.

ECOWAS có dân số khoảng 253,8 triệu người (chiếm 28,6% dân số toàn châu Phi), bao gồm 15 nước chia thành 2 nhóm riêng biệt: nhóm các nước khu vực CFA (Cộng đồng Pháp ngữ) gồm 8 nước, đó là: Bênanh, Buôckina Phaxô, Côt Đivoa, Ghinê Bitxao, Mali, Nigiê, Xênegan và Tôgô. Các nước không thuộc khu vực CFA bao gồm: Cap ve, Ghana, Ghinê, Gambia, Nigiêria, Libêria và Xêria Lêon. Dẫn đầu khu vực là Nigiêria, GDP của nước này chiếm khoảng 48,7% GDP toàn khu vực(2). Nigiêria cũng là nước dẫn đầu xuất khẩu của Tây Phi, trong đó sản phẩm chủ yếu là dầu mỏ và gas. Trong toàn khu vực chỉ có Nigiêria và Côt Đivoa là xuất khẩu dầu, tất cả các nước còn lại phải nhập khẩu dầu.

Hiện nay ECOWAS vẫn đang nỗ lực thực hiện các mục tiêu cho chiến lược liên kết khu vực và hội nhập với các khu vực trong lục địa cũng như với các khu vực

khác trên thế giới, nhằm đưa khu vực thoát khỏi bóng mây đen của sự tụt hậu.

2. Mục tiêu hoạt động

Các mục tiêu mà ECOWAS muốn thực hiện được gói trong 5 chữ: "*tập hợp sự độc lập*" đối với các nước thành viên, cụ thể được xác định trong Hiệp ước Lagos như sau:

a. Xóa thuế hải quan và các chi phí khác trong xuất khẩu và nhập khẩu giữa các nước thành viên.

b. Xóa bỏ những hạn chế về mặt hành chính trong giao dịch thương mại giữa các nước thành viên.

c. Thiết lập một cơ cấu thuế quan chung và chính sách thương mại đối với các nước ngoài khối.

d. Xóa bỏ những trở ngại cản trở quyền tự do đi lại, sử dụng dịch vụ và vốn giữa các nước thành viên.

e. Làm cân đối các chính sách nông nghiệp và thúc đẩy các dự án chung trong các nước thành viên, nhất là trong các lĩnh vực marketing, nghiên cứu và các doanh nghiệp công nông.

f. Tạo ra một chính sách chung trong việc phát triển các lĩnh vực giao thông, thông tin liên lạc, năng lượng và cơ sở hạ tầng.

g. Làm cân đối các chính sách kinh tế, tiền tệ, công nghiệp giữa các nước thành viên cũng như xóa bỏ sự phát triển chênh lệch giữa các nước thành viên.

h. Thiết lập một quỹ cho bồi thường, hợp tác và phát triển.

Nói cách khác, mục tiêu ban đầu của ECOWAS là nhằm đạt được sự liên kết và cùng chia sẻ giữa các nước thành viên để

đạt được sự thống nhất kinh tế khu vực ở Tây Phi. Ở giai đoạn tiếp theo, mục tiêu liên kết không chỉ về kinh tế mà còn mở rộng sang các vấn đề an ninh, chính trị, xã hội trong các phạm vi có liên quan. Đối với Tây Phi nói riêng, châu Phi nói chung, thì nhiệm vụ của ECOWAS là đẩy mạnh liên kết kinh tế trong tất cả các lĩnh vực, đặc biệt là công nghiệp, giao thông vận tải, viễn thông, năng lượng, nông nghiệp, tài nguyên thiên nhiên, thương mại, các vấn đề tài chính, tiền tệ, an ninh, văn hóa, chính trị, xã hội... Các mục tiêu được sửa đổi theo thời gian để thích ứng với từng giai đoạn, nhưng chốt lại vẫn nằm trong 5 chữ vàng đó.

3. Tóm tắt quá trình hoạt động của ECOWAS từ khi thành lập tới nay

Bản Hiệp ước Lagos được các nước thành viên ký năm 1975 đã đánh dấu sự ra đời của ECOWAS, đặt nền tảng cho một tổ chức liên kết khu vực ở Tây Phi. Mặc dù trong giai đoạn này, những bước đi của ECOWAS còn chậm nhưng với những nỗ lực của mình, các dấu hiệu đầu tiên của liên kết khu vực đã được hình thành ở Tây Phi. Để thúc đẩy quá trình liên kết được phát triển mạnh hơn, hiệu quả hơn, năm 1993 Hiệp ước Cotonou ra đời khẳng định sự trưởng thành của ECOWAS. Trên cơ sở đánh giá các mục tiêu của Hiệp ước Lagos ký năm 1975 và những gì mà ECOWAS đã làm được trong gần 2 thập kỷ, Hiệp ước Cotonou đã rút ra những nội dung sau:

- Khuyến khích, tăng cường và đẩy mạnh sự phát triển kinh tế, xã hội của các nước thành viên nhằm tăng chất lượng cuộc sống cho người dân.

- Đẩy mạnh phát triển kinh tế cân đối, từ đó thúc đẩy hợp tác kinh tế hiệu quả và

hội nhập rộng rãi thông qua một chính sách hiệu quả được bàn bạc cụ thể.

- Thông qua và triển khai cụ thể nội dung bản Tuyên bố châu Phi về quyền con người và dân tộc, bản Tuyên ngôn về các nguyên tắc chính trị của ECOWAS được thông qua tại kỳ họp thường niên lần thứ 14 của các nguyên thủ quốc gia ngày 6/7/1991 ở Abuja.

- Sự hội nhập của các nước thành viên vào một cộng đồng khu vực sẽ làm cho khu vực này vững mạnh hơn với quyết tâm tập trung được quyền lực kinh tế và chính trị.

- Chấp thuận việc cần thiết phải thành lập các thể chế cộng đồng và trao quyền lực cho các thể chế này.

- Lưu ý tới hình thức hợp tác kinh tế đa phương và song phương hiện tại trong khuôn khổ khu vực, bởi chính các hình thức này sẽ mở ra triển vọng hợp tác rộng hơn.

- Xác định phải cùng nhau đương đầu với những thách thức về kinh tế, chính trị và văn hóa - xã hội tại thời điểm hiện tại và trong tương lai, cùng nhau tận dụng những lợi thế và khơi nguồn nhân lực trong khu vực để đẩy mạnh sự phát triển của khu vực.

- Cùng nhau suy nghĩ về kế hoạch hành động Lagos và hoạt động cuối cùng của Lagos tháng 4 năm 1980, và Hiệp ước thành lập Cộng đồng kinh tế châu Phi được ký ở Abuja ngày 03 tháng 6 năm 1991 dựa trên các cộng đồng kinh tế khu vực hiện tại và tương lai.

- Khẳng định mục tiêu cuối cùng của ECOWAS là thúc đẩy sự phát triển và ổn định kinh tế của các nước thành viên ở mức độ cao nhất.

- Sau gần 2 thập kỷ, ECOWAS đã nhận thức được những thuận lợi, khó khăn, cơ hội và thách thức để sửa đổi nội dung Hiệp ước Lagos cho phù hợp với bối cảnh trong khu vực và bên ngoài nhằm thúc đẩy quá trình hội nhập quốc tế trong khu vực.

- Tán thành cần thiết phải chia sẻ lợi nhuận trong hợp tác kinh tế và liên kết giữa các nước thành viên trên cơ sở công bằng và hợp lý

Như vậy, để có được Hiệp ước Cotonou năm 1993, ECOWAS đã phải nỗ lực rất lớn để làm cho mình trưởng thành hơn, vững mạnh hơn và có kinh nghiệm hơn. Hiệp ước Cotonou như là điểm dừng chân để tiếp thêm sức mạnh cho ECOWAS trong tiến trình liên kết khu vực.

4. Một số hoạt động cơ bản của ECOWAS

Tây Phi hiện đang là khu vực có những dấu hiệu phát triển tương đối cao so với các khu vực khác trong lục địa. Theo số liệu của Ngân hàng Phát triển Châu Phi năm 2004 thì tỷ lệ tăng trưởng của ECOWAS cao hơn tỷ lệ tăng trưởng toàn cầu và cũng cao hơn các nước công nghiệp ở Mỹ Latinh và vùng biển Caribê. Năm 2004, tăng trưởng GDP của Tây Phi trung bình đạt 4,0%/năm, trong khi khu vực Nam Phi chỉ đạt 2,2%/năm và Đông Phi đạt 2,6%/năm. Thêm vào đó, ECOWAS là cửa ngõ đi vào các thị trường khác ở châu Phi. Thông qua việc đầu tư vào thị trường ECOWAS, các nhà đầu tư sẽ có cơ hội thâm nhập vào các thị trường tiềm năng khác. Một thuận lợi nữa cho thị trường này là thông qua AGOA để tiếp cận phi thuế quan đến thị trường Mỹ và qua Hiệp ước Cotonou để tiếp cận thị trường EU, đây là 2 thị trường chủ chốt trong thương

mại quốc tế. ECOWAS có 5 quốc gia trong số 10 đối tác quan trọng nhất của khu vực Caribê và Thái Bình Dương (ACP), đó là: Nigêria, Libêria, Cốt Đivoa, Xênegan và Ghana.

Một số đặc điểm của thị trường ECOWAS

1. Thị trường có khoảng 234 triệu người tiêu dùng.

2. Tiếp cận phi thuế quan đến thị trường Mỹ thông qua AGOA và thị trường EU thông qua Hiệp ước Cotonou.

3. Là một trong khu vực kinh tế lớn nhất châu Phi.

4. ECOWAS tập hợp các nước Tây Phi thành một khối thương mại riêng.

5. Môi trường đầu tư thống nhất trong toàn khối nhằm giảm rủi ro và tiết kiệm chi phí.

6. Sử dụng một đồng tiền chung trong trao đổi thương mại.

7. Môi trường pháp lý được điều chỉnh thống nhất nhằm tạo điều kiện đầu tư thuận lợi.

8. Có một hệ thống cơ sở hạ tầng khu vực được mở rộng nối liền các nước thành viên.

9. Là một khu vực có nguồn khoáng sản và nông nghiệp dồi dào.

Như vậy, sự thay đổi từ các quốc gia cho đến khuôn khổ khu vực đã tạo nên một hình dạng mới cho Tây Phi hiện tại và trong tương lai. Nhiều nước đang phát triển trên thế giới đã hợp với nhau và thừa nhận rằng sự phát triển kinh tế và sự thịnh vượng của nhân dân họ đều phụ thuộc vào sự hợp tác và hội nhập khu vực. Các nước trong khu vực Tây Phi nói riêng, châu Phi nói chung đều tin tưởng điều này.

Trong buổi lễ kỷ niệm 25 năm thành lập ECOWAS diễn ra vào năm 2000, tiến trình liên kết trong khuôn khổ ECOWAS đã được xem xét và đánh giá sau 25 năm hoạt động. Qua đánh giá cho thấy những người sáng lập ECOWAS đã lựa chọn đúng thời điểm để liên kết 15 quốc gia Tây Phi thành một khối kinh tế thống nhất, tạo điều kiện cho ECOWAS đạt được những thành quả nhất định. Cuộc họp này một lần nữa xác định lại mục tiêu thành lập trong Hiệp ước Lagos năm 1975 và Hiệp ước Cotonou sửa đổi năm 1993. Tiếp tục thực hiện các biện pháp xúc tiến hợp tác, tiến tới thành lập một liên minh kinh tế và tiền tệ để khuyến khích sự tăng trưởng kinh tế và phát triển ở Tây Phi. Cuộc họp năm 2000 đã nhấn mạnh đến các vấn đề:

- Thu hồi thuế hải quan và các loại thuế tương đương
- Thiết lập biểu thuế quan chung
- Làm cân đối các chính sách kinh tế và tài chính phù hợp
- Thiết lập một khu vực tiền tệ

Mặc dù còn nhiều khó khăn và trở ngại, ECOWAS đã đạt được thành công xuất sắc trong tiến trình liên kết khu vực, đó là thực hiện quyền tự do dân chủ cho nhân dân; xây dựng các hệ thống đường giao thông vận tải liên quốc gia, phát triển mạng lưới truyền thông giữa các quốc gia và gìn giữ hòa bình, an ninh khu vực. Sau khi xem xét lại Hiệp ước ECOWAS năm 1975, thông qua Hiệp ước sửa đổi năm 1993, các nguyên thủ quốc gia và chính phủ các nước thành viên ECOWAS đã đưa ra ý nghĩa đầy đủ về tên gọi của tổ chức này: thành lập một cộng đồng kinh tế thực sự, đặc trưng cho một liên minh kinh tế và

một liên minh tiền tệ để mở rộng và đi sâu hơn nữa vào tiến trình liên kết khu vực. Vì thế, ECOWAS đã được củng cố mạnh hơn, bao gồm việc thành lập Hiệp hội tòa án, Nghị viện Tây Phi, Hội đồng kinh tế xã hội. Việc mở rộng ECOWAS còn bao gồm sự hợp tác khu vực trong các lĩnh vực quân sự và chính trị.

Tuy nhiên, tồn tại song song với những điều kiện thuận lợi đem lại những thành công là những thách thức rất lớn đang đặt ra đối với ECOWAS. Trước tiên, đó là tàn dư của một lục địa nghèo đói và dịch bệnh, sự chênh lệch không những về trình độ phát triển mà còn do điều kiện thiên nhiên khắc nghiệt đã tạo ra những khoảng cách không đồng đều giữa các nước thành viên. Do đó, thương mại trong khu vực vẫn còn phát triển ở mức thấp. Ngoài ra, biểu thuế quan chung chưa được xem xét, các chính sách kinh tế tài chính chưa được cân đối mặc dù đã thành lập một cơ cấu tổ chức đã chung. Bên cạnh đó, khoảng cách phát triển giữa các nước vẫn chưa được rút ngắn, tạo nên sự đối lập hợp tác trong ECOWAS. Các nước dẫn đầu về công nghiệp ở khu vực như Nigêria, Xênegan, Cốt Đivoa và Ghana tin rằng họ đã đủ mạnh để tự phát triển hơn là hoạt động theo nhóm, còn với các nước khác như Nigie, Buôckina Phaxô và Mali lại rất muốn sự hỗ trợ của các nước phát triển trong khu vực, bởi họ quá nhỏ bé để tạo nên một tác động đáng kể trên vũ đài khu vực. Do vậy, kế hoạch tự do hóa thương mại vẫn chưa sẵn sàng hành động. Ngoài ra, ECOWAS cũng đang phải đối mặt với một số vấn đề trong tiến trình liên kết khu vực của Tây Phi, đó là: sự bất ổn chính trị và lãnh đạo yếu kém; cơ sở hạ tầng, giao thông vận tải lạc hậu; các chính sách kinh tế không phù hợp; vô số các tổ

chức hội nhập khu vực với các mục tiêu giống nhau; thanh toán sai quy định những khoản đóng góp cho ngân sách nhà nước. Trước những thách thức ấy, ECOWAS đã nghiên cứu tìm ra các giải pháp như sau:

- Thiết lập nền dân chủ ở hầu hết các quốc gia ECOWAS, đặc biệt ở Nigêria, quốc gia đầu tàu của Tây Phi.

- Từng bước thu hồi các công ty nhà nước, thực hiện tư nhân hoá, cổ phần hoá tạo thuận lợi cho tăng trưởng và hội nhập kinh tế.

- Thông qua một chiến lược thúc đẩy tiến trình liên kết khu vực của ECOWAS nhằm tạo ra một thị trường khu vực thống nhất dựa trên tự do hóa thương mại, thiết lập biểu thuế quan chung và xây dựng các chính sách kinh tế và tài chính phù hợp.

- Xem xét những sáng kiến của các nước không thuộc Liên minh Kinh tế Tiên tệ Tây Phi (UEMOA) trong việc tạo khu vực tiên tệ thứ hai ở Tây Phi, năm 2004 các nước này đã hợp nhất với UEMOA để thúc đẩy sự phát triển khu vực tiên tệ riêng của ECOWAS.

- Làm cân đối các chương trình của ECOWAS và UEMOA để cập đến việc thúc đẩy tiến trình liên kết ở Tây Phi.

- Cơ cấu lại văn phòng điều hành và quỹ ECOWAS trong khuôn khổ đổi mới các thủ tục hành động.

Vào năm 2020 ECOWAS sẽ phấn đấu từ một ECOWAS của các nhà nước trở thành ECOWAS của nhân dân theo một quan điểm liên kết thống nhất. Mong muốn này được biểu thị bằng nhiệm vụ tại kỳ họp thứ 58 của Hội đồng Bộ trưởng, được tổ chức ở Ouagadougou vào ngày 4 và 5 tháng 6 năm 2007. Mục tiêu này được

thể hiện trong kế hoạch chiến lược khu vực của cộng đồng, được Chủ tịch Ủy ban, TS Mohamed Ibn Chambas trình bày. Kế hoạch dựa trên nguyên tắc của quyền sở hữu, tính minh bạch, sự cộng tác, sự phụ thuộc và định hướng quản lý có hiệu quả. Hội đồng công nhận Quan điểm chiến lược ECOWAS là một khuôn khổ cho việc định hướng các sáng kiến phát triển và liên kết của Tây Phi. Tại cuộc họp, các nhà lãnh đạo đã nhấn mạnh đến tầm quan trọng của kinh tế, chính trị và xã hội, những thách thức của việc hội nhập và phát triển cần phải vượt qua. Nhiệm vụ này đã bắt đầu được thực hiện dưới sự giám sát của các bộ trưởng về việc thực hiện các chương trình quan trọng, như tự do hóa thương mại, nhằm tạo điều kiện thuận lợi cho việc phát triển thương mại giữa các khu vực trong cộng đồng, đàm phán ký kết các hiệp định hợp tác kinh tế (EPA) và xây dựng chiến lược xóa đói giảm nghèo khu vực. Các cuộc thảo luận đã thành công thông qua các vấn đề như ổn định kinh tế vĩ mô, nông nghiệp, năng lượng phát triển nguồn nhân lực, hòa bình, an ninh và kế hoạch chiến lược ECOWAS.

Như vậy, cùng với những thuận lợi, khó khăn và thách thức, những giải pháp đang mở ra cho ECOWAS một triển vọng mới trong quá trình liên kết khu vực và hội nhập quốc tế. Hy vọng rằng ECOWAS sẽ gặt hái được nhiều thành công hơn nữa trong tiến trình này.

Tài liệu tham khảo

1. Kỷ yếu hội thảo khoa học: *Phát triển quan hệ thương mại Việt Nam - Châu Phi, thực trạng và giải pháp*, HN 5/2006)
2. ADB, *African Development Report 2004*
3. www.sec.ecowas.int